

Násilie založené na rodovej príslušnosti páchané na ženách – prieskum v celej EÚ

Článok 21 Charty základných práv Európskej únie uznáva právo na nediskrimináciu, vrátane nediskriminácie z dôvodu pohlavia.

Politický kontext

Uznesenie Európskeho parlamentu o odstránení násilia páchaného na ženách (prijaté 26. novembra 2009) a závery Rady Európskej únie o odstránení násilia páchaného na ženách (prijaté 8. marca 2010) poukazujú na nedostatok pravidelne zhromažďovaných a porovnateľných údajov o výskyte násilia páchaného na ženách v krajinách Európskej únie (EÚ). Hoci mnohé členské štáty uskutočnili príslušné prieskumy, ich výsledky nie sú porovnateľné alebo sú časovo zastarané.

Uznesenie Európskeho parlamentu o Štokholmskom programe (prijaté 25. novembra 2009) vyzýva agentúru FRA, aby zhromažďovala a zostavovala „spoľahlivé, porovnateľné štatistické údaje o všetkých dôvodoch diskriminácie [...] a aby sa jednotlivými dôvodmi zaoberala rovnocenným spôsobom, vrátane zhromažďovania komparatívnych údajov o násilí voči ženám v rámci EÚ“.

Takéto spoľahlivé a porovnateľné údaje sú základnou podmienkou pre posúdenie rozsahu daného javu a nájdenie vhodných riešení.

Kľúčové otázky

Násilie páchané na ženách a EÚ

V členských štátoch EÚ je násilie páchané na ženách aj naďalej naliehavým problémom, ktorý potláča najpodstatnejšie základné práva žien, ako sú dôstojnosť, prístup k spravodlivosti a rodová rovnosť. Vplyv násilia páchaného na ženách ďaleko presahuje bezprostredne zúčastnené osoby – obeť (obete) a páchatela (páchatelov) – pretože postihuje rodiny, komunity, ako aj spoločnosť ako celok.

Rovnosť mužov a žien patrí medzi hlavné zásady EÚ. Je zakotvená v zmluvách o EÚ a v Charte základných práv Európskej únie. Násilie páchané na ženách sa týka hneď niekoľko článkov Charty – ľudská dôstojnosť (článok 1), právo na život (článok 2), právo na nedotknuteľnosť osoby (článok 3), zákaz mučenia a neludského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu (článok 4), právo na slobodu a bezpečnosť (článok 6) a nediskriminácia (článok 21). Európska komisia v dokumente „Stratégia rovnosti žien a mužov 2010–2015“ (21. septembra 2010) opätovne potvrdzuje odhodlanosť EÚ bojovať proti násiliu založenému na rodovej príslušnosti.

Prieskum agentúry FRA zameraný na násilie páchané na ženách

V rokoch 2011–2012 uskutoční Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA) prieskum v rámci celej EÚ, ktorý bude zameraný na násilie páchané na ženách. Je to prvý prieskum svojho druhu založený na rozhovoroch s náhodne vybranou vzorkou 40 000 žien z 27 členských štátov EÚ a Chorvátska. Výsledky prieskumu preto poskytnú komplexné a porovnateľné údaje, ktoré budú slúžiť tvorcom politik na prípravu informovaných a cielených politik v boji proti násiliu páchanému na ženách.

Konkrétne ciele prieskumu sú:

- poskytnúť kľúčovým zainteresovaným stranám – tvorcom politik, pracovníkom v praxi a mimovládny organizáciám – dôkazy potrebné na tvorbu politik a iných opatrení v boji proti násiliu páchanému na ženách;
- poskytnúť po prvýkrát porovnateľné údaje za celú EÚ o rozsahu a povahe skúseností žien s fyzickým, sexuálnym a psychickým násilím a obťažovaním – vrátane toho, či takéto skúsenosti oznamujú a aká je reakcia, pokiaľ tak urobia;
- prispieť k zhromaždeniu údajov na vypracovanie ukazovateľov, ktoré budú použité na monitorovanie násilia páchaného na ženách a reakcií na toto násilie.

Meranie násilia páchaného na ženách

Cieľom prieskumu je zachytiť „každodenné“ skúsenosti žien s násilím – vrátane **fyzického, sexuálneho a psychického násilia**, obťažovania a prenasledovania zo strany súčasných a bývalých partnerov a iných mužov za posledných 12 mesiacov a za obdobie pred dovŕšením 15. roku života. Cieľom prieskumu je taktiež zhodnotiť **skúsenosti s násilím pred dovŕšením 15 rokov**, a získať tak celkový obraz o skúsenosti žien s násilím počas celého ich života.

Prieskum sa zameria konkrétne na skúsenosti žien s násilím v rozličných prostrediach, napr. doma a v práci, ako aj na formy násilia/obťažovania, ktoré prinášajú nové komunikačné technológie, akými sú zasielanie textových správ a stránky sociálnych sietí na internete. Prieskum bude obsahovať aj otázky týkajúce sa frekvencie a závažnosti násilia, fyzických, emočných a psychických dôsledkov násilia, využitia zdravotnej starostlivosti a iných služieb, spokojnosti s poskytnutými službami, ako aj otázky týkajúce sa skúseností žien s kontaktovaním polície a pocitom bezpečnosti.

Metodika

Prieskum agentúry FRA o násilí páchanom na ženách bude realizovaný zhromažďovaním kvantitatívnych údajov získaných pomocou detailného dotazníka. Prieskum bude prebiehať formou štandardizovaného osobného rozhovoru s náhodne vybranou vzorkou 1 500 žien z každej krajiny, čo predstavuje rozhovory s celkovým počtom **40 000 žien** z celej EÚ. Výsledky poskytnú reprezentatívne údaje týkajúce sa násilia páchaného na ženách na úrovni EÚ a na národnej úrovni.

S ohľadom na rôznorodosť násilia páchaného na ženách a vlastné obmedzenia každej metodiky prieskumu je dôležité pripomenúť, že prieskum nedokáže zhodnotiť všetky typy násilia páchaného na ženách. Napríklad relatívne zriedkavé formy násilia alebo formy, ktoré zasahujú predovšetkým špecifické subpopulácie (ako je obchodovanie so ženami a dievčatami alebo mrzačenie ženských pohlavných orgánov) by boli v náhodnej vzorke zachytené nedostatočne.

Príprava na podrobný prieskum

Od roku 2010 sa agentúra FRA zapája do konzultácií so zainteresovanými stranami a odborníkmi s cieľom pripraviť svoj projekt prieskumu násilia páchaného na ženách, pričom sa zameriava na rozsah a ciele prieskumu, potreby tvorcov politik v EÚ a na národných úrovniach, ako aj na technické aspekty metodiky prieskumu.

Agentúra FRA uskutočnila v rokoch 2010–2011 predbežnú testovaciu štúdiu o násilí páchanom na ženách v šiestich členských štátoch EÚ: vo Fínsku, Maďarsku, Nemecku, Poľsku, Španielsku a Taliansku. Cieľom predbežného testovania bolo pomôcť agentúre FRA pri formulovaní otázok prieskumu, ktoré môžu poskytnúť porovnateľné výsledky, pokiaľ ide o skúsenosti žien s násilím v EÚ. Predbežné testovanie prinieslo informácie o tom, ako rôzne ženy chápu kľúčové pojmy, ktoré sa budú skúmať v rámci prieskumu: skúsenosti s fyzickým, sexuálnym a psychickým násilím doma a na pracovisku, ako aj v nových prostrediach, akými sú internetové sociálne siete.

Odporúčania založené na dôkazoch

Výstupy

Výsledky prieskumu, ktoré budú uverejnené v roku 2013, prispedia informáciami k prebiehajúcim diskusiám o opatreniach na úrovni EÚ zameraných na boj proti násilí páchanému na ženách – napríklad prostredníctvom nových právnych predpisov, harmonizáciou existujúcich právnych predpisov alebo programov, ktorých cieľom bude zvýšenie informovanosti občanov EÚ. V každej krajine poskytne prieskum informácie dôležité pre prácu polície, zamestnancov sektora zdravotníctva, sociálnej starostlivosti a organizácií občianskej spoločnosti, čo prispeje k účinnému rozdeleniu zdrojov a zlepšeniu služieb. Odhady o počte prípadov násilia, informácie o potrebách obetí a o tom, ako vnímajú poskytnutú pomoc, môžu urýchliť prehodnotenie zdrojov dostupných pre vládne a mimovládne služby zamerané na podporu obetí.

Ďalšie informácie:

Ďalšie informácie nájdete na webovej stránke agentúry FRA:
<http://fra.europa.eu>,

konkrétne na:
http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/projects/proj_eu_survey_vaw_en.htm.

Môžete nás kontaktovať aj na e-mailovej adrese:
information@fra.europa.eu.